

Où Lancelot est, roi de Behaigne? ptá se s nahořklým úsměvem François Villon v baladě, kde se ptá i na legendárního krále Artuše a v refrénu na samotného Karla Velikého. Kde je jejich moc, sláva, bohatství? A Lancelot? Je to skutečně Ladislav Pohrobek, neboť ve Francii byl známý pod tehdejší překlady maďarského křestního jména „László“ – Lancelot.

Avšak životní příběh Ladislava Pohrobka se uzavřel teprve v roce 1985, kdy se při průzkumu jeho ostatků soudobými metodami jednoznačně prokázalo, že zemřel stejně jako jeho otec Albrecht II. na dědičnou leukemii.

O DVOU APOTÉKÁŘÍCH

Prokazatelně nejstarší lékárna byla sice v Praze již v roce 1135, ale kromě toho, že se nacházela v Týnském dvoře u tamější malé nemocnice pro cizozemské kupce, o ní vlastně už nic dalšího nevíme. Podobně o první apatyce pro veřejnost nacházíme jen zmínku v roce 1342. Zato další pražská lékárna je již věrohodně doložena roku 1353 v Richtrově domě jako majetek Augustina z Florencie. O věhlas apotekářství se však nejvíce zasloužil teprve jiný mladý Ital, Angelo, pocházející rovněž z Florencie, který v té době přišel do Prahy s mladším bratrem Niccolem, počestným u nás na Mikuláše.

Bratři se usadili na Novém Městě pražském, v místech, kde dnes stojí v Jindřišské ulici hlavní pošta, a vlastní lékárnu si otevřeli na tehdejší Ovocném trhu Starého Města pražského, v domě nazývaném V ráji, který stál na rohu dnešního Malého náměstí a Karlovy ulice. Jejich apatyka tedy nebyla v Praze ani první, ani jediná, jak se někdy uvádí, zato vynikala v mnoha směrech značným novátorstvím.

Hlavou nově založené živnosti byl starší Angelo. Sortiment prodávaného zboží se neomezoval jenom na mastičky, lektvary, tresti či kapky a bylinky k všemožným mazáním, odvarům, ča-

jům a jinému vnitřnímu i vnějšímu užívání, neboť Angelo nabízel svým zákazníkům také nejrozmanitější pochoutky a cukrovinky, zpravidla něčím zbarvené, a především nějak výrazně aromatizované. Po něm to tak začali praktikovat na dlouhá stáletí všichni jeho pozdější následovníci, a snad právě proto, že se na tomtež místě zároveň prodávaly pamlsky i medikamenty, zakořenila u nás představa, že něco je buď „dobré“, anebo „zdravé“.

U svého domu v Jindřišské ulici založil Angelo rozsáhlou zahradu, kde pěstoval pro svoji lékárnu i cukrárnu všechno dostupné a potřebné, co mohlo v našich klimatických podmínkách vzklíčit, vyrůst a dozrát. Kromě mnoha odrůd ovocných stromů a keřů, často velice vzácných a nikde jinde u nás dosud nevidaných, tam měl také rozmanité léčivé rostliny a vonné byliny, které tehdy pěstoval v celých Čechách pouze on. V zahradě se samozřejmě pěstovala také veškerá zelenina pro potřeby Angelovy domácnosti, avšak největší proslulost si jeho zahrada získala neobyčejnou pestrostí mnoha druhů květin a okrasných keřů.

O evropský věhlas této podivuhodné zahrady se zasloužili především Angelovi krajané projíždějící Prahou, kteří byli na svých cestách jeho častými hosty. Mezi nejznámější z nich patřil například politický fantasta a velký ctitel antiky Cola di Rienzo, nazývaný „posledním Římanem“, který se neúspěšně snažil získat císaře Karla IV. pro myšlenku sjednocení Itálie jakožto federace v čele s Římem, anebo soudobý básník Francesco Petrarca, který jako vůbec první vlašský literát zaměnil ve svém díle klasickou latinu za moderní italštinu. Ten navštívil Prahu v roce 1356, kdy už byla Angelova zahrada vzrostlá a proslulá daleko za hranicemi Čech.

Angelova zahrada vzala zasvě jako mnoho jiných dobrých věcí někdejší matky měst až v době protireformačního baroka, kdy byl na jejím místě postaven ženský klášter celestinek. Jako úplně poslední zbytek bývalých zahrad v této části města se dodnes zachovala jediná zahrada ve dvoře dnešního Slovanského domu, někdejšího Vernierovského paláce, která kdysi ve své původní podobě vzadu v zadním traktu paláce s Angelovou zahradou v Jindřišské ulici vlastně sousedila.

Tato nevelká zahrada, skrytá uprostřed moderního města, je tedy jediným místem uvnitř Prahy, na kterém byla přes všechny proměny od středověku až do současnosti nepřetržitě po šest století vždycky zahrada. Kromě měšťanského domu se zahradou v Jindřišské ulici a vlastní lékárny na Malém náměstí měl Angelo za hradbami Nového Města pražského ještě také vinici, která se nacházela na dnešních Vinohradech, v místech, kde mnohem později vznikla rovněž proslulá zahrada, nazývaná Kanálka.

Záslužná Angelova činnost se těšila přízni nejenom prostých Pražanů, ale došla pozornosti i samotného vladaře. 22. března roku 1360 císař a král Karel IV. udělil zvláštní listinou „svému milému věrnému a dvornímu apotékáři Angelovi di Florentina, měšťanu Většího Města pražského, milost, aby byl podroben jednomu soudu českých králů a každé jiné juristikace zbaven, aby jeho dům a zahrada se všemi staveními byly zbaveny všech dávek a daní a aby on i jeho nástupcové směli bez ungeltu a cla prodávati víno a zboží kupecké“.

Jako dvorní „apothecarius“ byl Angelo Florentinus po smrti Otce vlasti stejně oblíbený i u jeho nástupce na českém trůně krále Václava IV. O tom, že byl Angelo skutečně velice váženou osobou, nejlépe svědčí skutečnost, že po zakoupení domu V ráji, kde měl dosud jen pronajatou lékárnu, a přestěhování se na Staré Město pražské povýšil mezi staroměstské měšťany a později, od roku 1394, byl zvolen dokonce za člena městské rady.

Když Angelo v roce 1408 zemřel, zdědil celý jeho majetek synovec Ludovicus, syn mladšího Angelova bratra Mikuláše, který už byl v Praze tak zdomácnělý a jeho živnost natolik proslulá, že mu nikdo neřekl jinak než Lojza apotékář. Za rok po smrti svého strýce, tedy v roce 1409, byl také Ludovicus jmenován králem Václavem IV. dvorním apotékářem a vedl dále lékárnu po svém strýci Angelovi, které i s domem již zůstal název U anděla.

V té době byla nedaleko odtud, doslova coby kamenem dohodil, v domě U zlaté lilie již další lékárna Onoforova. Její původní majitel Onofor, po kterém také dostala své jméno, ji roku 1405 prodal apotékáři Rudolfovi a po něm, v pořadí již ve třetí generaci majitelů, zde vládl nad bylinkami a lektvary apotékář Tomáš. To bylo na počátku panování krále Vladislava II., v době plné neklidu a rozbrojů. Podněcovatelé tehdejších nepokojů přicházeli do Prahy ze dvora uherského krále Matyáše Korvína, který si dělal nárok na českou korunu a usiloval o ni všemi možnými prostředky. Nakonec se lidem v jeho službách podařilo získat pro svoje nekalé záměry i lékárníka Tomáše z domu U zlaté lilie.

Z popudu uherského krále a jeho českého důvěrníka Albrechta Kostky z Postupic měl být král Vladislav otráven. Apotékář Tomáš proto vyslal až do dalekých Benátek jistého chudého panoše Jiřího Hluchého z Kutné Hory, aby tam opatřil spolehlivý a rychle účinkující jed. Jiří Hluchý se za příslib štědré odměny vydal na cestu a skutečně koupil v Benátkách za 250 zlatých tak silný jed, že již pouhé vdechnutí jeho výparů mělo mít pro člověka smrtelné účinky.

Benátský apotékář se zakoupení velkého množství silného jedu polekal a pro jistotu informoval o podezřelém cizím kupci před-

stavitele svého města. Opatrná benátská vláda o tom poslala okamžitě zprávu do Prahy, a tak byli oba spiklenci zatčeni a vyslýcháni. V opozici proti katolickému panovníku Vladislavovi byli tehdy i mnozí vlivní představitelé domácí šlechty, a zvláště utravvistického duchovenstva. Korvínovi lidé to věděli, a proto po prozrazení svých travičských záměrů nastražili v staroměstském Králově dvoře ceduli obviňující z vražedných úkladů proti králi syna někdejšího husitského krále knížete Jindřicha z Minstrberka, králova podkomořího pana Samuela z Hrádku a některé významné utravvistické duchovní.

Lékárník Tomáš jakýkoliv podíl na spiknutí proti králi zapíral tak dlouho, až ve vězení Staroměstské radnice podlehl při výslechu mučení. Jiří Hluchý byl uvězněn na hradě Karlštejně a jeho život tam skončil po požití jedu, který sám koupil a přinesl do Prahy z Benátek.

Tak se naplnily osudy dvou staroměstských apotékářů, které od sebe dělilo šedesát let života, jejich živnosti na Malém náměstí téměř sousedily, avšak každý z nich měl poněkud odlišné představy o dodavatelských službách českým králům.

O HOUSLÍCH DALIBORA Z KOZOJED

Kromě Vyšehradu a Pražského hradu byl přesně sto dva let skutečným obydlím českých panovníků také městský palác, označovaný jako Králův dvůr, u Sv. Benedikta na Starém Městě pražském v sousedství Prašné brány, v místech, kde dnes stojí Obecní dům a obchodní dům Kotva. V roce 1383 tam přesídlil z Pražského hradu natrvalo král Václav IV. a v dubnu roku 1485 jej definitivně opustil král Vladislav II., aby se usadil na příštích pět let na Pražském hradě.

Návratu celého dvora, všech dvořanů, úředníků a služebnictva ze Starého Města na Hrad předcházela mohutná výstavba uvnitř celého hradního areálu, který se tehdy zaskvěl především

O houslích Dalibora z Kozojed

monumentální stavbou Vladislavského sálu, ale také zcela novým opevněním Hradu s vysokou nárožní věží nad Jelením příkopem. Okrouhlá věž, dokončená teprve v roce 1496, byla původně ještě o dvě patra vyšší a její současná podoba pochází až z roku 1790, neboť devět let předtím do ní uhořel blesk, od něhož vyhořelo její horní dřevěné patro i stará vysoká střecha, která pak byla při opravě snížena.

Nová okrouhlá věž zářila daleko široko do okolí bělohorskou opukou, z níž byla vystavěna, ale protože mezi ní a Mihulkou již nad Jelením příkopem jedna Bílá věž stála, neměla zpočátku nová rohová věž ani žádné jméno. V případě ohrožení Hradu měla sloužit jako hlavní záštita v severozápadním směru a v dobách míru jako tuhé panské vězení pro provinilé šlechtice, kteří zde byli pod dohledem samotného nejvyššího purkrabího. Držitel toho-

O houslích Dalibora z Kozojed